

Lyhyesti

EEA KOKOONTUI HELSINGISSÄ

Kahdeksas vuotuinen European Economic Associationin kokous järjestettiin 27.-29.8 Helsingissä. Kokoukseen osallistui noin 750 henkilöä.

Kokouksessa esitettiin runsaat 300 esitelmää, joista vajaat 50 oli kutsuttuja. Lisäksi kolmessa paneelissa pohdittiin pohjoismaiden selviytymistä talouskriisistä, Eurooppaa Maastrichtin jälkeen ja tutkimusrahoitusta Euroopassa. Puhtaasti suomalaisia esitelmiä kokouksessa esitettiin viisi ja lisäksi kaksi puoliksi suomalaista. Kutsuttuja esitelmiä ei Suomesta ollut. Kokouksen teemoista esitelmien aiheiden perusteella nousivat esille Euroopan tilanne liittämissaiheineen, työmarkkinatutkimus ja ympäristötaloustiede. Esitelmien suuri määrä ei antanut kovin suuria jaarittelumahdollisuuksia.

EEA:n puheenjohtaja Mervyn King piti esitelmän velkadeflaatiosta. Marshall-luennon

piti Lars Svensson aiheesta "Kiinteät valuuttakurssit – mitä olemme oppineet?". Schumpeter-luennon piti puolestaan Jean Tirole otsikolla "On Banking and Intermediation".

Järjestelyt onnistuivat kaikin puolin hyvin. Ensimmäisen kokousillan vastaanoton järjesti Helsingin kaupunki isäntänään Pekka Korpinen. Jälkimmäisenä iltana isännöi Yrjö Jahns-sonin säätiö vanhalla ylioppilastalolla. Ensimmäisen kokouspäivän lounasta m/s Ciderellan seisovassa pöydässä voidaan pitää saavutuksena varsinkin kuin kokousaikataulu ei siitä varttia enempää kärsinyt.

Kokouksen yhteydessä Yrjö Jahns-sonin säätiö jakoi ensimmäisen nuoren eurooppalais-ekonomistin palkinnon, joka on määrältään 12 000 ecua. Palkinto jaetaan joka toinen vuosi. Tänä vuonna sen saivat yhdessä Jean Tirole ja Jean-Jacques Laffont.

TTT:STÄ TULI PT

Edellisessä aikakauskirjassa kerrottiin, että AKAVA ja STTK liittyivät Työväen taloudellinen tutkimuslaitoksen kannatusyhdistyksen jä-

seniksi. Tutkimuslaitos vaihtaa nyt myös nimeään Palkansaajien tutkimuslaitokseksi. Uutena lyhenteenä käytetään kirjainyhdistelmää PT.

KANSANTALOUDELLINEN AIKAKAUSKIRJA 60 VUOTTA SITTEEN

Kansantaloudellisessa aikakauskirjassa 3/1933:

Maija Tudeer: "Uusimman elinkustannustutkimuksen tuloksia"

"Sosiaalinen tutkimustyö, joka pyrkii valaisemaan yhteiskunnan vähäväkisten kansankerosten oloja eri näkökohtia silmällä pitäen käsittää hyvin laajan alan ja johtaa hyvin erilaisiin ja moninaisiin selvityksiin. Tahtoisin kuitenkin väittää, että elinkustannustutkimukset tavallaan muodostavat sosiaalisen tutkimustyön keskeisimmän ja sanoisinko intiimimmän työalan."

Maija Tudeer kuvailee elinkustannustutkimuksen kertomukseksi niistä 16 tunnista, jotka kuuluvat työpäivän jälkeen ihmiselle itselleen. Tutkimuksessa käytettävistä vuositilikirjoista näkyvät niin juhlapäivät, perheenisäykset kuin kuolematkin.

Tudeer käsittelee vuoden 1928 elinkustannustutkimusta, johon osallistui 954 perhettä. Näistä 239 asui Helsingissä ja yhteensä 665 kaupungeissa. Perheiden keskimääräinen koko oli 4.47, virkamiesperheissä hieman pienempi kuin työläisillä (so. toimihenkilö- ja työläisperheet).

Pääkaupugissa asuttiin ahtaammin, mutta modernimmin kuin muualla. Keskimääräinen asunnon koko oli työläisillä huone ja keittiö. Yli 20 prosenttia perheistä asui vain yhden huoneen (keittiö) asunnossa.

Työläisperhe ansaitsi keskimäärin 28 500 markkaa vuodessa. Tulot vaihtelivat 8 900:sta 66 000 markkaan. Virkamiesten tulot vaihtelivat 21 000:sta 91 000 markkaan 55 000 markan keskiarvolla. Perheen päämiehen tulot kattoivat 80 prosenttia kokonaistuloista. Perheiden tilit olivat keskimäärin 400 markkaa vajauksella, mistä Tudeer toteaa:

"Missä määrin tämä vajaus on todellinen johtuen suomalaisten tunnetusta ominaisuudesta elää hiukan yli varojensa, missä määrin se johtui siitä, että sivutuloloja ei aina ole merkitty, mikä huono tapa ehkä on veroilmoituksen tekemisessä tullut muutenkin käytäntöön, en uskalta päätellä."

Jokapäiväinen leipä muodosti suurimman menoryhmän: työläisillä 45 ja virkamiehillä 27 prosenttia menoista. Asuntomenot olivat molemmilla noin 15 prosenttia kaikista menoista. Virkamiehet maksoivat veroja runsaat 7 ja työläiset vajaa 5 prosenttia kokonaismenoistaan. Matkailuun käytettiin molemmissa ryhmissä suunnilleen yhtä paljon rahaa kuin lehtien ja kirjojen lukemiseen. Virkamiesperheissä palvelijamenot olivat samaa luokkaa kuin vaatemenot (10 prosenttia), työläisillä vain prosentti. Huvitteluun ei kummallakaan ryhmällä jäänyt kuin vajaa prosentti.

Tärkeimmät ravintoaineet olivat maito ja voi. 1920-luvun lopun keskivertosuomalainen joi 8 desilitraa maitoa päivässä ja levitti leivälleen reilun kilon voita kuussa. Leipää tuolla voimäärällä kulutettiin kolme kiloa kuussa. Maito leipä ja voi veivät noin 40 prosenttia keskivertoperheen kokonaisruokamenoista.

Lihankulutusta kommentoidessaan Tudeer ei pidä 28 kilon vuosikulutusta vielä kovin pelottavana. Paheksuntaa sen sijaan saa osakseen saksalaisperhe, joka kuluttaa makkaraa tuplaten suomalaiseseen verrattuna.

Suomalaiset olivat kovia kahvinjuojia jo 1920-luvun lopulla. Keskimäärin sitä kului puolen kilon paketti kuussa – kaksinkertaisesti saksalaiseen verrattuna. Kahvi juotiin makeana, sillä sokeria meni siinä samassa runsaat 2.5 kiloa.

Ylellisyystavarat muodostivat arvatenkin tärkeemmän osan virkamiesten kuin työläisten budjetista. Poikkeuksena tutkimus paljastaa

tikin enemmän. Tudeer ihmettelee myös virkamiesten taipumusta kuluttaa halpaa margariinia voin sijaan. Kolestrolinpelkoako?

Holhoava kansanvalistusote paistaa Tudeerin kirjoituksesta kautta linjan. Perustellessaan kalliiden elinkustannustutkimusten oikeutusta hän toteaa:

"Ja lopuksi tarjoavat elinkustannustutkimuksen tulokset laajan työmaan kotitalouskulttuurin työntekijöille. Kun tiedämme, miten

meillä eletään ja syödään, on meillä ponnahduslauta, jolta pääsemme kehittämään tätä kotitaloutta sellaiseksi kuin sen pitäisi olla. Kaiken uuden kehityksen lähtökohta on tieto olevista oloista, ilman sitä tietoa hapuilemme epämääräisesti uudistuustyössämme. Täten elinkustannukset osaltaan palvelevat sitä taloudellista kansanvalistustyötä, mitä meillä niin kipeästi kaivataan"

Eläköön uusi uljas kotitalous!

ESEM UPSALASSA

Econometric Societyn vuotuinen Euroopan kokous Upsalassa 24.-28.8. veti hieman vähemmän väkeä kuin aiemmin: osanottajia oli noin 400. Esitelmien jakauma poikkesi myös aiemmasta, sillä suurin osa niistä oli ekonometrian alueelta. Niistäkin huomattava keskittyi ARCH-mallien ja yksikköjuuritestien sovelluksiin. Tämä oli oiva osoitus siitä, että taloustieteilijöillä on rationaaliset odotukset.

Robert Engle, Clive Granger, Murray Eichenbaum ja David Hendry pitivät kokouksen kutsutut esitelmät. Muita kutsuttuja esiintyjä olivat Birgit Grodal ja Darrel Duffie. Econometric Societyn puheenjohtaja Andreu Mas-Colell esitelmöi myös luonnollisesti kokouksessa. Esitelmän tekninen toteutus oli oiva esimerkki siitä, kuinka vähän integroitunut maailma toistaiseksi vielä on: osoittautui, että valtameren takana diakuvat ovat erikokoisia kuin Euroopassa.

Kokouksesitelmistä huomattava osa käsitteli työmarkkinoiden toimintaa, mikä oli myös selvä poikkeus aiempaan Järjestelyt olivat mallikkaat ja tasokkaat. Kokousväelle tarjottiin muun muassa lounas Upsalan linnassa. Iltatilaisuutena Ruotsin tunnetuin mieskuoro piti konsertin, jossa yhtenä numerona kuultiin Eino-Juhani Rautavaaran "Serenadi oluelle". Laulun johdannoksi todettiin, että on aina hauska tehdä pilaa naapureista.

Kokouksen laatu ei kärsinyt väen vähyydestä, olihan suomalaisryhmä esimerkiksi normaalia pienempi. Kokouksen logistiikka vain alkaa nyt saavuttaa rajansa. Esitelmiin käytettävät ajat alkavat olla todella lyhyet. Ajat ovat muuttuneet. Kokous oli edellisen kerran Upsalassa vuonna 1954. Tuolloin professori Ragnar Bentzel piti kokousväelle vastaanoton kotonaan.

JOENSUUN EMU-SEMINAARI: TALOUS- JA RAHALIITTO EI ONNISTU

Joensuun yliopiston Taloustieteen laitoksen 21.6. 1993 järjestämä EMU-seminaari käsitteli pienten maiden ja Euroopan talous- ja rahaliiton välisiä kytkentöjä. Seminaariin osallistui noin kuusikymmentä osanottajaa yhdeksästä eri maasta. Yksipäiväisessä seminaarissa pidettiin kahdeksan esitelmää.

Paul De Grauwen (Leuvenin yliisto) mukaan useimmat nykyisistä ja tulevista EY-maista ovat liian erilaisia muodostaakseen perustan yhteiselle valuutta-alueelle. EMUn myötä maat menettävät talouspoliittisen liikkumavaraansa. Koska sisäiset jäykkyydet, ensisijassa työmarkkinoilla, ovat liian suuret, eivät ta-

sen valuutan alla pysty sopeutumaan ulkoisiin shokkkeihin, jotka kohtelevat eri maita eri tavoin maiden erilaisten talouden rakenteiden vuoksi. De Grauwen mukaan Saksa, Benelux-maat ja Ranska lisättyinä mahdollisella EY-maalla Itävallalla muodostavat järkevä kokonaisuuden rahaliittoa ajatellen. De Grauwe painotti, vastoin Maastrichtin sopimusta, lyhyttä siirtymäkautta valuuttaaniin, koska pitkä siirtymäkausi sallii yhä suurempien maiden välisten eroavaisuuksien muodostumisen, ja siten kiinteitä valuuttakursseja koskevan epäluottamuksen kärjistymisen. Tämä kehitys ilmenee korkeina korkoina ja turbulensseina valuuttamarkkinoilla kuluneen vuoden tapaan. Tätä näkökohtaa painottivat myös Birger Vikoren (Norjan keskuspankki) ja Frank Smets (Kansainvälinen järjestelypankki).

De Grauwen mukaan pitkä sopeutumisaika antaa vain lisää aikaa rahaliittoon kytkeytyville poliittisille ristiriidoille. Saksan sanelemat tiukat lähentymiskriteerit on tarkoitettu säilyttämään rahaliitto suljettuna, joka varmistaa Saksan rahapoliittisen vaikutusvallan säilymisen. Toisaalta Maastrichtin kriteerien ulkopuolelle jäävät maat tuskin hyväksyvät mini-EMUn muodostamista, joten on syytä epäillä

EMUn toteutumista sovitussa aikataulussa.

Muut esitelmöitsijät pääsääntöisesti tukivat De Grauwen näkemyksiä. Svend Erik Hougaard *Jensenin* (Kööpenhaminan kauppakorkeakoulu) mukaan Maastrichtin sopimuksen tiukat rajat valtion velalle ja budjettialijäämille voimistavat Euroopan taantumaa ja pakottavat maita muuttamaan poliittisia toimintatapojaan, jotka aiheuttavat valtiontalouden rahoitusongelmia. Freddy *Heylen* (Antwerpenin yliopisto) painotti esityksessään ongelmaa, joka syntyy kun jäykkien eurooppalaisten työmarkkinoiden harteille siirtyy talouksien sopeuttamisvastuu muiden kansallisten politiikkavaihtojen kaventuessa integraation myötä.

Myönteisen esimerkin rahaliiton onnistumisesta tarjoaa Itävalta, kuten Eduard *Hochreiter* (Itävallan keskuspankki) ja Georg *Winckler* (Wienin yliopisto) osoittivat. Itävallan tuotantorakenne kyettiin integroimaan nopeasti Saksan tuotantorakenteeseen. Ansio tästä kuuluu suurelta osin ammattiyhdistysliikkeelle, jonka keskeisenä tavoitteena on ollut tuottavuuden nostaminen.

European Journal of Political Economy julkaisee esitelmät.